

Sygn. akt I CSK 695/22

POSTANOWIENIE

Dnia 23 maja 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Kowalski

w sprawie z wniosku Z. W.
z udziałem E. K., H. S., T. B.
o podział majątku wspólnego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 23 maja 2022 r.,
skargi kasacyjnej uczestnika E. K.
od postanowienia Sądu Okręgowego w T.
z dnia 16 lipca 2020 r., sygn. akt I Ca [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od E. K. na rzecz Z. W. kwotę 2700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem kosztów postępowania kasacyjnego;**
- 3 przyznaje radcy prawnemu T. L. od Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w T. kwotę 2700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) powiększoną o podatek od towarów i usług we właściwej stawce, tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną uczestnikowi postępowania E. K. w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną uczestnika postępowania E. K. od postanowienia Sądu Okręgowego w T. z dnia 16 lipca 2020 r. w sprawie z wniosku Z. W. przy uczestnictwie E. K., H. S. i T. B. o podział majątku wspólnego należy podnieść, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, przysługującym od prawomocnych orzeczeń sądu drugiej instancji, o przede wszystkim publicznoprawnym celu (postanowienia SN: z 7.10.2020 r., II CSK 670/19; z 24.02.2016 r., V CSK 488/15). Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie. Rolą skargi kasacyjnej nie jest korygowanie wszelkich orzeczeń sądowych zawierających uchybienia, lecz ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni i stosowania prawa oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój orzecznictwa i prawa pozytywnego.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania w razie wykazania przez stronę, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych, budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, skarżący przytoczył przesłankę z art. 398⁹ § 1 punkt 1, 2 i 4 k.p.c., tj. istnienie istotnego zagadnienia prawnego, potrzebę wykładni przepisów prawa, a także oczywistą zasadność skargi. Przedstawienie okoliczności, uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne, polega na sformułowaniu samego zagadnienia oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także, na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 maja 2006 r., V CSK 75/06). Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. niepublikowane postanowienia Sądu Najwyższego z 10 marca 2010 r., II UK 363/09 i z 12 marca 2010 r., II UK 400/09).

Skarżący wskazał, że zagadnienie prawne sprowadza się do określenia granic kompetencji sądu na gruncie przepisu art. 684 k.p.c., który stanowi podstawę do określenia co wchodzi w skład majątku wspólnego podlegającego podziałowi i jaka jest jego wartość. Nadto wskazał, że wyjaśnienia wymaga, czy na gruncie art. 684 k.p.c. sąd rozpoznający sprawę działową jest uprawniony, aby z pominięciem ustaleń w przedmiocie okoliczności ewentualnego bezprawnego zbycia, zniszczenia lub roztrwonienia jak również ustaleń w przedmiocie przeznaczenia surogatów w ten sposób pozyskanych, odstąpić od zasady, że podział majątku wspólnego obejmuje składniki majątkowe, które były elementami majątku wspólnego w chwili ustania wspólności ustawowej i które istnieją w chwili dokonywania podziału, tj. wydania orzeczenia.

Skarżący nie zawarł wyводу prawnego wskazującego na konieczność wypowiedzi Sądu Najwyższego. W dużej mierze wskazany przez niego problem wiąże się z dokonaną w sprawie oceną materiału procesowego, odmienną od oczekiwanej. W orzecznictwie nie budzi wątpliwości (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 2009 r. V CSK 485/08), że w wypadku nieuzasadnionego wyzbycia się składnika majątku wspólnego i tym samym wyrządzenia drugiemu małżonkowi szkody, poszkodowanemu należy się odszkodowanie w wysokości połowy wartości wydatkowanych w sposób nieuzasadniony środków. Roszczenie z tego tytułu należy traktować analogicznie jak roszczenie z tytułu zwrotu wydatków z majątku wspólnego na majątek osobisty jednego z małżonków (zob. np. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 18 sierpnia 1958 r., I CR 547/58, OSNCK 1959, nr 2, poz. 59). Stanowisko to nie budzi kontrowersji także w doktrynie.

Powołanie się na przesłankę potrzeby wykładni przepisów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne kontrowersje, nie doczekał się jeszcze wykładni bądź też, jego niejednolita interpretacja prowadzi do wydawania przez sądy odmiennych rozstrzygnięć w sprawach o identycznym lub zbliżonym stanie faktycznym. Należy przytoczyć przykłady takich orzeczeń i wykazać istniejące między nimi rozbieżności (postanowienia SN z: 24 października 2012, I PK 144/12; z dnia 13 czerwca 2008 roku, III CSK 104/08; z dnia 28 marca 2007 roku, II CSK 84/07; z dnia 12 grudnia 2008 roku,

II PK 220/08). Skarżącego obarcza przy tym ciężar przedstawienia wyodrębnionej i pogłębionej argumentacji prawnej, wyszczególniającej dostrzegane przez stronę poważne wątpliwości interpretacyjne (postanowienia SN z dnia 8 lipca 2009 roku, I CSK 111/09, z dnia 12 grudnia 2008 roku, II PK 220/08).

Skarżący wskazuje na konieczność wypowiedzi Sądu Najwyższego ze względu na potrzebę wykładni art. 684 k.p.c. w kontekście przyznania szerokich kompetencji sądu odnośnie do uwzględnienia w podziale majątku składników zbytych w trakcie trwania wspólności majątkowej. Nie przedstawia jednak ani wywodu wskazującego na rozbieżność w orzecznictwie ani na brak dostatecznej wykładni.

Oparcie wniosku na przesłance oczywistej zasadności wymaga z kolei wykazania przez skarżącego niewątpliwiej, widocznej na pierwszy rzut oka (*prima facie*), bez konieczności pogłębionej analizy, sprzeczności wykładni lub zastosowania prawa materialnego lub procesowego z brzmieniem przepisów lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (m.in. postanowienia SN: z 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07; z 26 lutego 2008 r., II UK 317/07; z 9 maja 2008 r., II PK 11/08; z 21 maja 2008 r., I UK 11/08, z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08).

Skarżący powinien zawrzeć w skardze wyodrębniony wywód prawny wskazujący, w czym przejawia się oczywistość naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego (por. postanowienia SN: z 5 września 2008 roku, I CZ 64/08; z 19 grudnia 2001 roku, IV CZ 200/01; z 9 czerwca 2008 roku, II UK 37/08).

Skarżący wskazał, że oczywistej zasadności skargi upatrują w fakcie, że doszło do naruszenia przepisów proceduralnych, co w sposób istotny przełożyło się na brzmienie zapadłych w niniejszej sprawie postanowień a wynika z faktu, że art. 684 k.p.c. daje sądom orzekającym w sprawach podziałowych szerokie kompetencje do czynienia ustaleń w zakresie składników majątku i wbrew twierdzeniom sądu orzekającego orzecznictwo wypracowało zasadę w myśl której, składnikami tymi są tylko te elementy majątku, które stanowiły majątek strony w chwili ustanienia wspólności majątkowej małżeńskiej i jednocześnie pozostawały w posiadaniu którejś ze stron na dzień orzekania.

W judykaturze podkreśla się, że zasadność skargi kasacyjnej ma być oczywista, a zatem dostrzegalna *prima vista*. Każdy prawnik bez przeprowadzania wnikliwej analizy powinien dojść do wniosku, że zarzut skarżącej jest niewątpliwy, a zaskarżone orzeczenie jaskrawo nieprawidłowe i nietrafne. Skarżący nie wykazał tego rodzaju kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa procesowego. W sytuacji gdy wnioskodawczyni na rozprawie w dniu 24 lipca 2018 roku wносиła o rozliczenie zbytych ruchomości oraz ceny sprzedaży samochodu o jego istnieniu nie przesądza sama redakcja zaskarżonego orzeczenia.

W tym stanie rzeczy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. orzeczono jak w sentencji.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania znajduje oparcie w treści art. 520 § 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Ponadto Sąd Najwyższy na podstawie § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu, a także § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych – mając na uwadze wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 23 kwietnia 2020 r., SK 6/19 – przyznał radcy prawnemu T. L. od Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w T. kwotę 2700 zł, powiększoną o podatek VAT, tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej uczestnikowi postępowania z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.